

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre 3 " — " "
 Negyedévre 1 " 50 " "
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petitior 5 kr.
 Nyilttérben . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésekénél . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főter 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pénzek hirdetések és reklamátiók ide intézendők.

Alakítsunk közművelődési egyletet.

(z) E lap hasábjain sok üdvös eszme volt rövid fennállása alatt is megpendítve, ki volt mutatva sok oly szükséglet mely a megye és központja virágzására előhaladására nélkülözhetetlen, s némelyek azok közül, daczára a felmerült akadályoknak s néhol találkozó ellenszenvnek és rosszakaratnak létesült is.

Akadály és rosszakarat üti fel fejét főképp akkor, ha egy üdvös eszmét egyes ember ragad meg, mert sokszor, de egy általában, elvei, eljárása mindenkinek nem tetszhetnek, mindenkiben, s fájdalom magyan az a rossz természetünk, hogy habár az eredmény a siker, egy ember tevékenységének a helyesség érdemét juttatja osztályrészéül, mégis szörszál hasogatva bíráljuk eljárása módosztatit, sokszor érdekből, sokszor pusztán akadékoskodásból.

Egyes embernek egy magában közintézmények létesítésére munkálkodni szerfelett nehéz, azt lehet mondani lehetetlen. —

Alakítsunk közművelődési egyletet! Vegye kezébe ez a kezdeményezést a kivitt azon társadalmi intézmények létesítésére nézve, melyekre megyénknek városunknak szüksége van, s melyek száma szerfelett nagy. Az együttes működés megkönnyíti a munkálkodást, biztosabbá teszi a sikert.

Ez eszme nem a miénk, az egy általában nem is új, hazánk más városaiban meg van a közművelődési egyesület majd mindenütt, s működik s ép és üdvös eredménnyel, — míg mi alig vagyunk képesek a közművelődés útján egy egy lassu lépéssel előre haladni. Erről nagyon könnyen meg győződhetünk egy kis összehasonlítás által, ha ezt más városokkal, megyei központokkal meg tesszük, melyek a megyei intelligencia társadalmi központját képezik, mit megyénk székhelyéről nem mondhatunk el. De azzá lesz ha meg lesznek azon tényezők, melyek a megye értelmiségét ide vonzák.

Alakítsunk közművelődési egyletet, a mely legyen kuforrása minden jónak minden szépnek, legyen foruma azoknak kik baráti kezét fognak a közjó szűkebb körben a megye és székhelye felvirágoztatására. Legyen azon forum, a melyen a barátságot a siker megszilárdítja, hogy egyesült erővel, hivatásunkat betöltve igaz hazafiaknak vallhassuk magunkat.

Igy kétszeres sikert érünk el egyfelől a közművelődési eszközöket rendre megszerezvük magunknak, mi

az általános művelődést emeli, és erősítjük az egyetértést, mi a jóra való törekvés sikerének multhatatlan feltétele.

— **Bukarestből távirják:** A törököknek a Sipka-szoros ellen intézett első támadása után az oroszok félelmükben, hogy állásaikat elhagyni kényserülnek, Gabrovában roppant mennyiségű élelmi szert semmisítettek meg. Most nyakrafőre szállítanak újabb készleteket. — Szulejman basa még nem foglalta ugyan el a szorost, de minden nap tért nyer, a törökök hátrázottan előnyben vannak. A veszteség mindkét részen óriási s mintegy 8—10,000 emberre tehető. Szulejman basa Kazanliknál több üteg ágyut állított fel, melyeket a szoros elfoglalása után azonnal Bulgáriába vitet át.

— **Muktár-basa újabb nagy győzelméről** a kizil-tepei főhadiszállásról f. hó 26-ki kelettel a következőket távirják a „N. Fr. Pr.“-nek: Ma, Abdul Hamid basa születésnapján Muktár basa nagy esatát vívott az oroszokkal s fényes győzelmet aratott. Reggeli 5 órakor a török gyalogság megtámadta a kizil-tepei magaslatokon levő orosz tábor s azt az első rohammal bevette. Az oroszok háromszor tetek kísérletet a nevezett magaslatok visszaszerzésére, de mindannyiszor visszaverettek. E rohamok egyike közben Muktár basa lova hasa alatt elenséges golyó által találva földre rogyott. A tábornok erre jobb szárnyát az oroszok balszárnya ellen vezényelt, mely a jobb szárny védelme alatt visszavonult. A karsi helyőrség a posció balszárnyát képezte, s az oroszok néhány támadását Paldírvánál keményen visszaverte. A csata délutáni 4 óráig tartott, s utána a törökök a kizil-tepei magaslatokon foglaltak állást, hol az oroszok által meghódított erődítményeket is megszállták.

Az egész csata alatt rendkívül élénk volt az ágyu- és puskatüz. Mindkét részről 180-nál több ágyu volt tüzben. A törökök ágyui oly kedvező állással bírtak, hogy a tulnyomó orosz tűzértséget legyőzték. A törökök e győzelmé egyedül a kitűnő vezénylet érdeme. Különösen kitűntettek magukat Ferik Ali basa, Hasim basa dandárnok és Capdan Mehemed bey ezredes, kik mindannyian meg is sebesültek. A törökök vesztesége legfeljebb 1200 halott és sebesült, az oroszoké ellenben 2500 embernél is több.

Jelenleg az oroszok a karayalai posciót tartják megszállva az Alexandropolba vezető uton. Balra tőlük török sereg áll, s így visszavonulások veszélyeztetve van. A törökök a támadást folytatni fogják E győzelem határtalan lelkesedést szült a katonák között, kik alig várják, hogy újra megmérkőzhessenek az ellenséggel. Az oroszlovasság paranesnoka, Csertzuzavov ezredes elesett. A török seregek két ágyut, több lőszerkecsit, 100 sátozt és sok lőszer kerítettek hatalmukba. Muktár basa a csatát a „guedikceri csatá“-nak nevezte el.

— **Az angol királyné** orvosi szereket és nagy halmaz tépést küldött Konstantinápolyba Layard angol követhez. Layardné s különösen Ehrehoffné, a svéd

követ neje, éjjel-nappal fáradnak a sebesültek érdekében. A német nőegylet hetenként kétszer tart ülési Reuss hercegnő elnöklése alatt s intézkedik a sebesültek javára.

A kiktől őrizkedni kell.

Nincs sajnálatra méltóbb körülmény és semmi sem mutatja valamely városnak betegségét leginkább, mint az, ha a polgárság, vagy plane egy nevezett „intelligentiája“ a város „kolomposai“ hátat vetve egymásnak irtoznak mindattól, a mi mástól jó és törekszenek megdönteni azt.

Semmisem mutatja egy városnak korhadt szellemét leginkább, mint az, midőn közművelődési intézeteinek felállításában is ezek ellen ellenséges indulatot, és vakmerő szemtelenséget mutatnak, és nyilvánítanak.

Van annyi eszük, hogy nyiltan ily eszmék ellen nem támadnak.

De támadnak titkon, aljas uton, vakmerő szemtelenséggel és nem változtatva eszközt; nem figyelve, vajjon hány embernek becsülete forog kérdésben.

Jó szerencse, hogy minden városnak csak két három ilyen konkolya van, kisebb városokban azoknak is nagy horderejük van, nagy városokban meg sem látszanak.

Kisebb városokban egy ily konkoly nagy hatással dolgozhatik, mert az emberek itt úgy szólva egy társaságban élnek. Egy czélzás, egy rosszakaratu szó, egy piszós nyilatkozat, az egész társaságot gondolkodásba ejti, megméltelyezi, s teszi ezt annál nagyobb hatással, ha az illető talán a „Kolomposok“ közé tartozik.

A társadalomnak kötelessége az ilyen rossz máju és önérdékeket hajhászó — kolomposakat szűk körre szorítani elszigetelni és kivennie kezükből mind azt, a mivel árthatnak.

Le kell őket álezni, homlokukra kell sütni, hogy ismert nyomorult érdek-hajhászok minden irányban.

E nyomorult prophétákat ki kell gnyolni, meg kell semmisíteni társadalmi uton, hogy a társadalom, műveltség, a jólét erősbüljön — előhaladjon.

Ilyen kolomposokkal — szabadon engedve őket, a haladás biztositva nines. (—)

A csataterről.

A „Fremdenblatt“ szerint monarchiánk nem fogja megakadályozni, hogy Szerbiát a porta, saját területén felelőségre vonja.

A Sipka szorosban török ütegek az oroszok oldalvonalát fenyegetik s a Tundza völgyben új ütegek állítottak fel, Radeckzy orosz tábornok szintén erősítéseket kapott, de már minden védmű a törökök birtokában van.

Az oroszok az elővédeket feladták és Szulejman üldözi őket. Mehemed Ali Sumlából Eski — Dzsoma felé halad, holott a „Daily News“ azt állítja, hogy elsánezolja magát Jazlárnál.

Zimmerman tábornok hadtestének egészségi állapota a Dobrudzsában rendkívül kedvezőtlen. A katonák sokáig tartozkodtak dögleletes lapályokon, Medsidiében, hol 30 napig tartozkodtak isza-

pos, bűzhödt vizet kaptak, úgy hogy a mocsárláz és vérhas elhatalmasodott a seregben.

Brailában a kórházakon kívül mintegy 80—90 házat rendeztek be a betegek számára, az itt lévő betegek száma többre megy 15000-nél.

Oláhország az orosz főhadiszállással külön egyezséget kötött, mely szerint az oláhhadisereg az oláh fejedelem vezérlete alatt vesz részt a háboruban. Turnu-Magurellinél három oláh lovasezred kelt át a Dunán, a törökök későn érkeztek őket megakadályozni.

Szerbia az oroszok felszolitására kész azonnal actioba lépni, s a hadvezéreket ki is nevezte Protics, Horvátovics Lesjanin, Oreskovics és Alimpics személyökben.

Plevnánál az oláhok összezsaptak a törökökkel.

Az egyiptomi hadak feletti főparancsnokságot Hasszán herceg helyett Rasid pasa, egyiptomi tábornok vette át, előbbi Ozmán — Bazárnál kap parancsnoki állást.

Törökország a görögök fellázadása esetén csapatokat küld Athenébe.

Muktár pasa e hó 25-ét minden oldalról megtámadta Loris-Melikoff hadállásait, s ennek balszárnyát megkerülni törekedett. A harc nap keltől este 5 óráig tartott, s a törökök birtokukba vették még a harc elején a kizil-tepei magaslatokat, az oroszok sokat veszettek, Csavesavadre tábornok, Komaroff ezredes és Barjatinszky alezredes megsebesültek, pozitív eredményeket azonban egyik fél sem tulajdonithat magának, és így a helyzetet Ázsiában ez uttal változatlanul lehet mondani. De megelőzőleg, mint már közöltük volt, Muktár fényes diadalt aratott az oroszokon, miáltal az oroszok támadása határozatlan időre el van napolva.

A jazlári ütközet sokkal jelentékenyebb volt, mint ezt az oroszok híresztelték, kik itten 1600 embert, 8 ágyut sok szállítmányt vesztek és Popkióig hátráltak.

A sipka-szoros.

Véres és a törökök hősiek küzdelmének színhelye lett az a balkáni átjáró, mely Gabrovától Kazanlikba vezet s melyet az oroszok pár hét előtt csaknem minden kardesapás nélkül foglaltak el s már-már azt hitték: övék Konstantinápoly.

E szorosról, mely a Sipka-szorosnak nevezetik, a következő leírás fekszik előttünk, melyet közlünk, mint a június 21-től folyó harezok szinterének leírását:

„A virágzó iparáról nevezetes Gabrovától, — mely körülbelül 1300 lakházat, több templomot s több nagy műhely-épületet számlál, délre kanyarodik az út. A városhoz közel ömlik a Kosericza patak a Jantra folyóba; a zuhogó víz mellett fölfelé visz az ut s festői pontokat nyújt a völgy északi emelkedőjén, hol a Panicsarka egyesül a Kosericzával. Kiérve a Kosericzavölgyből, mely délnyugatra magas bércek közé vonul, délnek haladva elérjük a Cserveni Bregot (vörös hegy). Pirosló szirtalak közt megyünk tovább, míg nem elének bukkan a legelső örház (karaula.) Mélyen alattunk, a völgy keleti részén

fekszik a Sveti Sokol (szent sólyom) kolostor, melyhez pompás erdősegen át egy útszoros vezet.

Feljebb kapaszkodva elérjük a második és harmadik örházat, 1246 meter magasságban a tenger színe felett. Innen messze elláthatunk észak felé. Tiszán kivéhetjük Gabrovát s az onnan egyfelől Plevnáig, másfelől Tirnováig kigyózó utakat. Dél felé ez az útszoros európai Törökország szívébe, Filippopol és Drinápoly felé vezet. A Sipka-szoros nagy stratégiai jelentősége e pontról azonnal szemünkbe ötlük; fontossága mellett a dalok és mondák is tanuskodnak. Itt harcolt Marko, a szláv hős sokáig a török ellen. A legmagasabban fekvő örház mögötti keskeny sziklagerinczről lelát a szem Kazanlikba, a rozsavölgybe melyről annyi elragadtatással írnak az utazók.

Valósággal két különböző világ fekszik előttünk. Északra egyhangu zöld síkság terül, mely közbeszótt erdősegeivel alig alig kínál nyugpontot a szemnek. Délre szédítő mélységben alattunk, rengő kalászkok, rózsakertek szelők egymást, — esillogó vizvonalak futnak keresztül-kasul a dús földeken, s a sűrű diófaerdők lombjai közül barátságosan emelkednek ki a török falvak, piros házfedelekkel, fehér minaretjeik sorával. Mint ha egy varázsütésre Európából Kis-Ázsiában teremnének.

Lefelé az út eleinte erősen kanyarog, később egyenessé s inkább meredekké válik. Míg Gabrovától a szoros csúspontjáig 4 1/2 órát tart az út, lefelé a 700 méterrel lejjebb fekvő Sipka faluig mindössze egy órába tart. Szeker ezen az uton nem igen járhat. Sipka jökora helység; 800 bolgár ház s két templom van benne. Észak felé erdős szakadékok körüli; délre fekszenek dúsán jövedelmező rózsaligetek.

Kazanlikhoz nem messze, rózsakertek és diófák közt félig eldugva, fekszik a festői Hankiői falu, hol kizárólag törökök laknak. Sipkától Hankiőt egy órajárás. Hankiőt elhagyva, egy óra múlva Kazanlikba érünk, mely a valódi mohamedán városok jellegével bír. Kanizs 22,000 főre teszi a lakosok számát. Kazanlik a rózsalaaj-gyártás központja Thracziában. A 123 rózsalaaj-gyártással foglalkozó irák helység közül 42 a kazanliki völgyhöz tartozik. Az összes 1650 kilogramm olajból 850 kilogrammot ez a völgy produkál. Kasanliktól keletre a Travna-Balkánon át Travnába vezet az út. A sokat emlegetett Hain-Boghaz még jóval távolabb esik kelet felé.

A természet és mesteri művek által annyira megerősített Sipka-szorosot hat napi hősi küzdelem után e hó 26-án is vívták meg a törökök, s ha elfoglalják, ezzel kitisztították a Balkánt egészen az oroszoktól.

A török sebesültek érdekében.

Tekintetes Szerkesztő úr! „Qui cito dat bis dat.“ Ezt olvassuk mi minden nap, ezért Felvinczvárosa egyes birtokosai szegény és legszegényebbek is sietünk a jelmondat szerint eszelekedni — fogadjon tisztelt Szerkesztő úr e esékély adományt is mint szívesen adottát és juttassa mentől előbb a török sebesültek felségítésére illő helyre. 1) Adakozók névsora inkább a számadás tétel tekintetéből a következő: Schiessel Albert 1 frt. Nevelics Jakab 1 frt. Kovács Bároly ifj. 20 kr. Mészáros István 50 kr. Magyar Mihály 20 kr. Balog Ele: 20 kr. Takács Zsigmond 20 kr. Balla István 20 kr. Magyar Ferencz 20 kr. Konya Mózesné 40 kr. Vas Józsefné 10 kr. Vas Ferencz 20 kr. Földvári József 20 kr. Lemberger Samu 1 frt. Grünfeld Mór 1 frt. Török Györgyné 20 kr. Tutsek Ferencz 40 kr. Lázár József 40 kr. Tar Kálmán 20 kr. Erdélyi János 30 kr. Cziriak József 20 kr. Erdélyi Gyula 10 Rozsos Bertalan 10 kr. Balló József 10 kr. Kovács Kelemen 1 frt. Szabó János

40 kr. Kovács Albert 1 frt. — Bár ez adakozók névsora intő példaként lenne többre nézt is, hogy esékély adománnyal bár, hozzá járulának a szenvedő testvéreink felségelésére. Magamat szíves jó indulatába ajálva maradok alázatos szolgája Schiessel Albert.

*

Köszönettel fogadtuk a széplelkű adakozók nemes adományát, s át tesszük illető helyére. Szerk.

Egy kis utazás.

(Vége.)

Erdélynek kétségtelenül legszebb fekvésű városa Brassó.

A lombdús határszéli hegyek tövében terül el ódon házaival, még ódonabb egyházával, közvetlen felette a Czenk emelkedik a magasba, a belvárost sétány szegélyezi három oldalán. Szemben a Czenkkel, egy más szép fákkal benőtt magaslat két bástya romjaival. Ó-Brassóban, benn a házak között szintén lombfedte hegy emelkedik, melynek oldalán egyház, tetején pedig a fellegvár áll.

Brassóba megérkezve alig birtunk egy kis szobát kapni, a város zsufolya volt idegenekkel, nagy részint oláhországiakkal, és katonákkal.

Este, egyéb szorakozás hiányában a szállodánkban tartott zene-estélyre mentünk. Képvisele volt egész Brassó népvegyüléke.

Ugy a szász, valamint a magyar és román nemzet meglehetősen egyenlő arányban lakja Brassót, de e nemzetiségek talán sehöl ily élesen nem állanak egymással szemben.

A műsorban előfordult egy román és egy magyar darab is: a „Hóra“ és egy esárdás.

A „Hóra“ elvégzése után a románok zajos tapsal fejezték ki elismerésüket a zenészek iránt, mi természetesebb, hogy a esárdást aztán a magyarok rengeteg tetszés zajjal üdvözölték, — pedig bizony alig ismertem reá hogy esárdás. A turnerek (városi polgári-zenészek) nagy dobbal és réztányérral adták elé, s e zakata daczára oly lágy volt, hogy inkább hitted volna „Ständchen“-nek.

A szászok itt nem tűntettek — de tüntetett az egész város, mert Szent-István első magyar király névnapja előestéje daczára egyetemben egy ablak kivilágítva nem volt.

Nekik nincs közük Szent-Istvánhoz, megülték a tübingai egyetem három százados fennállásának ünnepélyét, s megülnek minden németországi ünnepet, de azon ország első királyának névnapja, a mely ország a koldusoknak menhelyet és kenyeret adott, annak létezéséről még tudomással sem bírnak talán.

Felháborodik az embernek vére e szemtelen ostobaságon.

E zene-estélyen egy szászországi gróffal ültünk egy asztalnál, ki azért jött, mert megakarta ismerni a magyar-szászokat. A gróf esodálkozott, hogy nem beszélnek e szászok magyarul, hiszen szerinte, ha a magyar állam alattvalói lettek, más szokásokat vettek fel, magyar ruhát hordanak, s egyáltalában levették minden német jellegét, legyenek magyarokká, mert így semmik, sem nem németek, sem nem magyarok.

Ilyenforma nyilatkozatokkal a tübingai egyetem emlékünnepeit is megzavarta, mint ezt a hírhedt Koroditól, a magyarból lett szász tanár és képviselőtől hallottam.

Másnap Szt-István első királyunk nevenapja lévén — templomba mentünk. Az abbás fényes segédlettel mondott nagy misét. Az ünnepélyt emelte az, hogy ének és zenekar egy nagyszabású „misét“ adtak elő. — Jelen volt a főispán: Szentivány Gyula, a megyei tisztikarral, valamint a tanács és a kir. hivatali tisztültek.

Delután megnéztük az ódon lutheranus templomot, mely a szemlélőt va-

lóban meglepi, de nagy kái, hogy fenn tartására nem sok gondot fordítanak.

A főoltáron Honterus térítéseiből a fő jelenet van ábrázolva, midőn a nemes magistratus az egyházat a lutheranus vallás részére átadja. A magistratus diszmagyarban, kardosan van feltüntetve, mind meg annyi Zrínyi és Rákoczy.

Hallottuk a nagy orgonát. Ez az orgonák tökélye. Nem lehet azt leírni, milyen hatással van az emberre ily hangszer hallani.

Melabús, de gyönyörű tiszta hangjaival felemeli az embernek lelkét, ez az isten tisztelőtőre szánt valódi zene. —

A Czenkre felmenve, meglepő látvány terül el az embernek szemei előtt. Délre és nyugotra az erdős hegyek vég-hetetlen hullámai, keletre Háromszék és a Barcaság síksága, lent a mélyben Brassó — madártávlatból, melytől buscsút vesszünk szép képét magunkkal vivén emléklül.

A társalgásról.

Az ékesszólástán határozott szabályokat állít fel, melyek szerint szonoklatainkat elő kell adnunk, szabály és szokás bizonyos sinormértékét szab a praediciatioknak, országgyűlési, törvényszéki, megyegyűlési előadásainknak, s még a pohárköszöntéseknek is, mindezek, — nó talán az utolsó kivételével részletesen tárgyaltnak a kritikai és szépészeti munkákban.

De ninesenek szabályok arra, hogy mit tartson az ember szem előtt mindennapi beszélgetéseimél, mit kell tennünk, hogy társalgásunk helyes, csinos értelmes és kellemes legyen.

Pedig sokkal többet társalgunk mint irunk szonokolunk, praedicálunk és toasztunk.

Reggel, mihelyt felkelünk, mint a madár az erdőben, mint a veréb a ház tetején csicsérgéssel kezdjük a napot, jó reggelt kívánunk környezetünknek, kedves egészségökre az éjeli nyugodalmat, s a kávéasztalnál azonnal megeresztjük beszélő szervünk zilipjeit, melyek a nap folyamában csak egyes körülmények miatt zárodnak be.

Sok munka is jőbban foly, ha közben társalgunk, az ebédet, ha az a megszokott esaládi körben foly le, avagy ha ünnepélyes is, a vidám beszélgetés fűszerezi, a fekete kávézás ideje pedig éppen alkalmas idő a társalásra, s ez nem csak a kávéénikék számára.

Az emberek összefüvetelének ezéjja mindig az, hogy gondolataikat, érzelmeiket egymással kölcsönösen kiserélljék, főképp pedig az estéli összefüvetek, az ugynevezett estélyek egyik leggyönyörűteljesebb s valódi időöltést szerző jó szokása az emberi társaságnak.

Ha le fekszünk, beszélgetve hunyjuk le szemünket, melyeket e közben az álom annyira elhomályosít, érzelmeink annyira hatalma alá kerülnek a zsi-basztó, de üdítő álomnak, hogy alig bírjuk kiejteni, ez napi utolsó jó kívánatunkat: „jó éjszakát“.

Ime reggeltől estig társalagunk, igen mert az ember gondolkozó és érző közlékeny ugyszólva társalgó teremtné-nye e öldnek.

Nagy elméknek irodalmi munkáit, s kidolgozott szonoklataikat egybegyűjtötték, melyek számtalan köteteket tesznek, de mily nagy könyvtár, és mennyivel becsesebb könyvtár lett volna abból, ha e nagy embereknek pillanatnyilag, társalgás közben tett, s éppen ezért közvetlenebb, s talán őszintébb nyilatkozataikat lejegyezhetnék és lejegyezték volna?

Szóval az ügyeket sokkal jobban el lehet igazítani, mert részletesebben lehet tárgyalni a dolgot, s rövidebb idő alatt. A ki teheti, hogy valakivel ügyét szóval eligazítsa, attól illetlenség írás-hoz folyamodni. Az élethivatás teljesítése közben sok pályán mesterileg kell bírnia az embernek a tudományt beszéd által mások gondolatait megtudni. Így a

diplomatak — egymását, a doctor betegét, a bírót bűnösét, a kereskedő a vásárlójét. — és az ifju szíve választottját.

A beszédnek ügyes felhasználásával jó üzleteket köthet az ember, békét szerezhet az emberek és népek között, vigaszt és örömet terjesztve mindenfelé.

Tehát a tárgy elég fontos, hogy elmélkedjünk felette, s lássuk mik a szabályai a helyes társalgásnak.

(Vége köv.)

Kisvárosi nőknek az irodalomról.

(Vége.)

Ösmertem továbbá nőt, kinek gyermekei voltak, s így kezébe téve le a nagy alkotó által a legszebb, legmagasztosabb hivatás, mit beteljesítve eleget tettünk isten rendeletének.

Természetesen ily esetben átkellene legalább lopozni néhány komolyabb tartalmu munkát a nevelésről foglalkozni a külföldi vérmérséklet által okozott különféle hajlamokkal; gyöngéd, szerető kezekkel simítani ott, hol a természet göröngyöket alkotott de nem lehet, mert a „Grófué kalandjai“ vagy hasonló remek és divatos mű ott vár a kényelmes pamlag puha vápkosai közt az elolvasásra, a gyermekek hadd mulassanak kedvök szerént, s ha sírnak — annál jobb énekes válik belőlük.

Egy fiatalgyermeteg leányka kezében könyvet láttam, melyből teljesen elmerülve olvasott.

„Szabad kérdenem — szólítám meg — ki választja meg olvasmányait?“

„A 'mama.'“

„A mama! Nó akkor bizonyval valamely szellemes magyar író munkája van kezében.“

Oh nem! — mama azt mondja, hogy azok élvezhetetlenek! Ime olvassa.

Borzadva néztem meg a könyv címét; KoekPál „A három szoknyás leánya volt.“

Saját anyja, önkezeivel csepegtette szívébe a mérget, mely a gyöngéd lelkét veszélylyel fenyegette.

Aztán, jártamban — keltemben találkoztam kisvárosi nőekkel, kik legteljesebb vakságban éltek hazájuk irodalmára nézve, míg fenhargon — pirulás nélkül — dicsekedtek, hogy a német vagy francia irodalmat teljesen ösmerek.

Es láttam asztalon idegen lapokat — és láttam házi könyvtárt, melyben minden volt csak — magyar nem.

Es láttam sokat, igen sokat mi lelketem fájdalommal tölté el. —

Ekkor jutott eszembe, hogy majd néhány sorban ösmertetni fogom e kétségbe ejtő helyzetet, megpróbándó, ha kiáltó szó leand-e a pusztában?

Tudom, hogy lesznek olyanok és igen sokan, kik megörtenek, de lesznek elegenden, kik kinevetik törekvésemet. Én az elsőkhöz szólok.

A nagyvárosi nők helyzete teljesen különbözik a miénktől. Ők csak ki kell hogy nyujtsák kezeiket, s a művelődés minden ága kínálkozik számokra.

Ő róluk nem beszélek.

Ellőttük a muzeumok, tudományos gyűjtemények, felolvasások, a szép művészetek remekei tárják föl gazdagságokat — mi majdnem csak az olvasásra vagyunk szoritkozva.

Eppen azért nagyobb gondal választjuk meg olvasmányainkat.

Ne kezdjük ott, hol végezni kellene.

Azaz, előbb ösmérjük meg ömagunkat, s csak azután menjük a szomszédba időt pazarolni.

Becsüljük meg ami miénk, s a mely mindenesetre inkább talál viszonyainkhoz, s kutassuk, keressük fel bennök a fémeket melyekben bizonyval — legalább reánk nézve — több érték, több kincs rejlik, mint a kölcsön vett csillogó hitványságokban.

Ha megszeretjük a komolyabb olvasmányokat, undorral fordulunk el azoktól, melyekből ezelőtt kizárólagosan merítettük élvezeteinket.

És ekkor elérkezend az idő, midőn leveletközzük a felületességet.

És eljön az, hogy saját erőnkől fogjuk táplálni a drága kincset, melyet eddig nagyon hajlandók voltunk elhanyagolni a nemzeti irodalom és saját erőnkől nevelünk oly nemzedéket, melynek hivatása lesz a haza fényét nevelni a jólétet elősegíteni s a művelt nemzetek teljes becsülését megtartani.

L. . . .

— Az első évfolyam e hó 15-én lejárván teljes bizalommal kérjük lapunk pártolót az előfizetések megújítására.

Eddigi pályafutásából lapunknak mindenki meggyőződhetett, hogy komoly vállalatot indítottunk meg, mely a fővárosi sajtó ismerését már eddig is kivívta.

Iparkodni fogunk e téren tovább mozogva olvasóink és a sajtó megbízható elismérését ezentúl is kiérdemelni és azt megtartani.

Előfizetés. Árak:

Egész évre . . . 6 frt. — kr.

Félévre . . . 3 frt. — kr.

Negyedévre . . . 1 frt. 50 kr.

Helyben egy óra — frt. 60 kr.

Lapunk minden Szerdán és Szombaton pontosan jelenik meg. Tordán, 1877. augusztus 4-én.

A kiadó hivatal.

H i r e k.

— **A városi képviselő testület** közgyűlését e hó 29-én nem lehetett megtartani, mert arra alig jelentek meg négyen. A roppant meleg időjárás ugyan nem igen alkalmas gyűlés tartására, de ez mégsem kellene hogy lankassza a közügyek iránti buzgóságot.

— **Schütz János**, kolozsvári polgár s nyugalmazott tanácsos, egykor a tordai adóhivatalnál tisztviselő, pár nap előtt Kolozsvárra hosszabb betegség után elhalt. Minden ember ismerte „a lármás”, de jólelkű s a közügyekért buzgó férfiút. Béke poraira.

— **Az emberölés**, melyről mult számunkban megemlékeztünk, Kövenden történt. Az ok gyermekkori összekocczanás. A megölt pásztor ritka ügyes és erős természetű legény volt, nem félt volna egy félfalutól nyílt csatában. A semmiházi gonosztevők meglesték, mikor éjjel lefeküdt s elaludt s akkor rohantak rá s össze vagdalták. A boncoló orvosok olyan kemény kötésű, ép és egészségre mutatott testet — mint mondák — mostanában nem láttak. A gonoszítottak számára heten befogattak s a helybeli törvényszéki börtönben várják büntetésüket.

— **Megörült**. Fosztó Károly kocsárdi földbirtokost, egykor Aranyosszék alkirálybírája és orsz. gyűl. képviselőjét, a napokban szelid öröklés szállta meg. A 70 éves férfiú egyike volt megyénk legisztelebb s legnemesebben gondolkozó egyéneinek. Tegnapelőtt Tordán volt, meglátogatta a tanfelügyelőt, a ki otthon nem lévén, minden további fennakadás nélkül szivarra gyújtott, író asztalhoz ült s egy iv papírra „Jövendőls rövid kérdések és feleletekben” egy értekezés megírásához kezdett, melynek első része azt tárgyalja: „Hogy menekülhetnek pénz és vér áldozat nélkül Magyarország és Ausztria népei az uszoris körmei közül, mely több századokon keresztül szivta e népek vagyonát.” — Aztán kért magának hozatni egy kávé, négy perczet és tíz pár vircslit, meg egy sáta páleza árát kérte kiegyenlíteni az alatt lévő boltban. Ugy látszik, hogy Kocsárdról hír nélkül jött el. Lelkünkben sajnáljuk e derék férfiút, a ki ősz korában jobb napokra volt érdemes.

— **46 tanintézet, 56 egylete** van, a többek közt, Kolozsvár városá-

nak. Van is annak a városnak mindene, vagyona, műveltsége szépsége. Minden 500 emberre — egy tanintézet, s minden 400-ra — úgy szólva — egy egylet jut. Hol van ez még Magyarországon? Példát vehetne sok város tőle. Vehetne, csak hogy más városban nem olyan fajtájuk az emberek, mint ott. Mert ha egy egylet, vagy tanintézet van keletkezésben, a nyakasok más városban azt mondják, „már mire való ez?” — „X. nagy ember akar lenni, e ak nincs ki előtt, a helyett, hogy a nyomorult, roszakaratu kritika helyett ők is kezdet adnának és tennének valamit. — Pedig a míg sok és jó tanintézet és egylete nincs egy városnak, addig nem szerepelhet a művelt városok között, mert e műveltségnek, e kettő a fokmérője.

— **A török sebesültek** javára Tavaszai Miklós kir. aljárásbíró ur 2 frtot adott, fogadja érte köszönetünket. Mi szívesen, a legnagyobb készséggel fogadjuk az e részbeni nagybecsű adományokat, és időnként illetékes helyükre juttatjuk. Segítsünk nyomorgó és vérző embertársainkon.

— **Kocsárdon** községi iskolát szándékoznak felállítani. A lakosok e mellett nyilatkoznak. Legalább e szép községnek lehet minden igények megfelelő iskolája, amit eddig sajnosan nélkülözött. A következő tanévvel az intézet megnyílik.

— **Pálfi Károly** úrtól mult számunkban reá vonatkozó sorokra a következő nyilatkozatot vettük: Tisztelt Szerkesztő ur! Beesés lapja 30-ik számának hírvonatában említés van tőve arról, hogy én a város érdekében egy gazdag timsó- és vástelep fedeztem fel. Erre vonatkozólag az igazság érdekében megjegyzem azt, hogy a napokban mlts. Folt Károly nyug. bányanagy úrral a város érdekében levő mángán előfordulási viszonyainak tanulmányozása érdekében tett kirándulásunk alkalmával vizsgáltuk meg a mlts. bányanagy ur által már régen ismert timsó, — vaskóvánd — és vástelopeket is. Ezek után teljes tisztelettel maradok alázasos szolgálja Pálfi Károly. Torda, 1877. augusztus 29-én.

— **Ezer forint, vagy halál.** Deanu rabló megkezdte vendégszereplését Kolozsvárra; ha nem valami tréfás ember bujt neve alá. A mult héten ugyanis, Korbuly Bogdán intendáns Deanu aláírással levelet kapott, melyben a hirhedt rabló felszólította őt, küldjön levélben a sétatéri tó mellé egy fucskától 1000 forintot, melyet aztán ott Deanu át fog venni; de nehogy rendőrséghöz folyamodjék, mert különben halál fia. Az intendáns hidegvérűbb férfi, semhogy ilyen sületlen fenyegetésnek felüljön. A levél el ment, természetesen a bankó nélkül; azonban Deanu nem jelent meg a találkán, hanem helyette két nap második levele, melyben már most 2000 frtot követel az intendánstól, megrendelvé, hogy a levélborítékba helyező pénzzel a „Nemzeti szálloda” kapuja alatt várja őt az átadásnál a megbízandó küldött: egyuttal megújítja fenyegetését. kijelentvén azt is, hogy ő (Deanu) nem olyan oktondi fráter, kit oly könnyen törbe lehessen csalni. Nem volna rossz nyakon esipni akár az igazi betyárt, akár azt a valakit, ki az ő neve alatt ilyen vakmerő tréfát üz.

— **Andrássy gróf és Bismarck herceg**, mint a „P. L.” megbízható forrásból értesül, mindenesetre találkozni fognak, valószínűleg Gasteinban, meglehet azonban, hogy csak a német államkancellár visszautaztatában. E találkozás mindenesetre politikai jelentőségű, de nem fogja magán hordani ennek jellegét. Andrássy gróf az „illedelem” parancsának tekintti, hogy a herceget Ausztria Magyarország területén üdvözölje.

— **A képviselőház igazságügyi bizottságának** előadója, dr. Pauler Tivadar, mint halljuk, a ház legelső

üléseinek egyikén beértesztendi a büntető törvényjavaslata vonatkozó bizottsági jelentést. Illetékes körökben szó van arról, hogy a büntető-törvényjavaslat még szeptember hónapban tárgyalás alá vétessék, annyival inkább, mert a ház ekkor még ugysem lesz azon helyzetben, hogy a kiegyezési tvjavaslatokat napirendre tűzhesse.

— **A helybeli lutheranus német fannyelvű iskolában** a beiratások ma kezdődnek tiszteletes Heltmann urnál Varga utcában, a papi lakban. Tandij havonként 50 kr; szegénysorsu gyermekek ingyen vétetnek fel. A megnyilando iskola vegyes lévén fi és leány gyermekek felvétetnek. Ajánljuk ezen új tanintézetünket a szülők becses figyelmébe.

— **Földregés** volt a mult héten esütörtök és péntek között éjjel Rómában és a nápolyi kerület több helyén, de csak csekély mértékben. Aggasztóbbak voltak a jelek Frosinone-ban, a hol kétszer történt rázkodás és pedig hajnali fél 3 órakor oly erős mértékben, hogy a nyugodt álomba merült lakosság ijedten menekült ki a házból a szabad ég alá.

— **Egy darab középkor.** A budapesti rabbi-seminarium közlebbi megnyitása alkalmából most a vidéki orthodox izraelita hitközségek is — a budapesti példájára — orban elátkozzák annak alapítót, fenntartót s látogatóit is. Legközelebb mint a K. irják — a fanatikus Fischer Gottlieb, előbb kereskedő, most „rabbi” vezetése alatt álló székesfehérvári orthodox hitközség mondotta ki ünnepélyesen a mult-szombati istentisztelet alkalmával a legsúlyosabb átkot ezen, a haladás barátai által méltán örömmel üdvözölt intézetre, s egyuttal megmagyaráztattott a híveknek, hogy azon községből, melybe ez elátkozott intézetből kikerült rabbi nevezetik ki, minden igazhívő zsidónak ki kell költözködni, ha Isten előtt kedves akar maradni.

— **Több osztrák magyar hadseregbeli** főtiszt főnyes egyenruhája f. hó 25-én roppant föltűnést keltett a párisi boulevardokon. A tömeg rokonszenves kíváncsisággal követte a kocsit, melyben a legközelebbi hadgyakorlatokra küldött, öt különböző fegyvernemhez tartozó osztrák-magyar főtiszt ment, az ottani legfőbb hatóságokhoz tisztelegni. E küldöttség tagjai báró Mecsegy alezredes a 12. huszárezredtől, Lippai alezredes a 2. vadászszázalóaljtotól, báró Boeklin alezredes a klagenfurti honvéd-zászlóaljtotól Skladny őrnagy a legfőbb tüzérségi bizottságtól, és gróf Dillen kapitány az 5. dragonyosezredtől. A küldöttség mindenek előtt Mac-Mahon tábornaghoz ment, ki rendkívül barátságosan fogadta s majd egy óráig tartotta őket magánál.

— **Ujlumen az opera egén.** About Edmund, az ismert francia író, egy pinczért fedezett föl a minap, kiből ha kellőleg képzik, a világ egyik legjelesebb énekese lesz. Legalább azt beszél a fiatal Sellierről, kinek torkában a tenorhang valóságos kincsbányája rejlik. Halanzier, a párisi nagy opera igazgatója is hozzájárult a közös kiképeztetéshez s Sellier állandó fizetést huz. Csak-hogy sok a baj az új növendékkel, ki régi jó szokásairól nem tud lemondani s többször jó érinkezésbe a boros üvegekkel, mint az egy tenororoknak megengedhető volna. Mit tettek tehát pártfogói? Kénytelenek voltak még egy embert fogadni ki a pinczérénekést léptenyoman követni tartozik, gondosan ügyelve, nehogy az új tenor valamiképp agyonigya magát.

— **A pápa egészségi állapotáról** aug. 24. óta ismét nyugtalanító hírek keringnek Rómában. A baj azonban most sem jelentékeny megint lábait dagadnak meg, mi gyakran megtörtént már anélkül, hogy az orvosokat nyugtalanítaná. Az orvosok azt reménylik, hogy a pápa a nyarat a viszonyokhoz képest jól fogja eltölteni. Csak a novem-

ber lehet rá veszélyes s főleg azért mert a pápa nem követi orvosai tanácsát s a forró időnyre sem akart Castel Gandolfoba visszavonulni.

CSARNOK

I b a m.

(Beszély)

I.

(Folytatás.)

A völgybe visszaérve csakhamar nyergeltek a vidám vadászok, megelégetve a uulatságot készültek haza felé. Zsákmányukat egy sziklaüregebe rejték, lombbal, galyakkal jól befedve. Majd haza érnek Mustafa vezérlete alatt embereketküldenek ki hazaszállításuk végett.

A patak folyását követve csakhamar kiérték a völgyből, s itt egy szűk, járattalan sziklaösvényen felkaptattak a hegyoldalra.

Jusszufflovagolt legelől, gyönyörű esereskes lova biztos ügyességgel hatolt előre a keskeny hegyi uton. A bég nyugodtan pillantott koronkét az alatt több százölnyi mélységben elrohanó s egy sziklaélről ivet képezve alánuló hegyipatakra. Egyszerre csak felkaczagott. Ideges nevéte messze hangzott az emberhangtalan vidéken.

— Te, Ibam! — fordult a mögötte lovagló gyermekhez, régtóta gondolkozom azon, hogy valjon miért nem találd el azt a medvét lövésséddel. Hisz az a fegyver nagyon jól hord, s te is meglehetősen tudsz czelelni. — Most jut eszembe, hogy nem volt golyóra töltve: mielőtt pihenésre tértünk volna egy vadgalambat akartam vele lelőni.

A többieket is jó kedvrehangolta e fölfedezés, s még azután sokáig nevettek a vadász rovásán, ki madársörötre töltött fegyverrel indul a medvére.

A magaslatra fölérve megálltak, hogy lovaik kisse kifujják magokat, az alatt az előttük elterülő vidék egyes részleteit vizsgálgták.

Alattuk téres völgy nyult el déltől észak felé. A hegylábai körül aranyló szőnyegként terült a learatott buzavetés tarlója, távolabb kertek feküdtek s magas ciprus és diófák mögé rejtőzött el egy-egy kis ozmanli talu. A lapály hosszában ezüst-szalagként csillogott egy folyó felszine. A kies lapályt keletfelől lankás halmok, délfelől menedékes hegyhátak — melyek mögött a Kis-Balkán egy-egy szélső csucsa nyult fehér felhősromként a magasba — határolák. Nyugat és délfelől az Elene-Balkán hatalmas szirtóriásai sorakoztak egy más mellé, a távol kék fátyolával leplezve. Az egész környezet zöld pázsittal, itt-ott bokrokkal és erdőkkel volt borítva, csak az Elene-Balkán szirttömbjei nélkülözték látszólag e szép diszt. A hegyoldal is, melynek tetején ifjaink állottak, fákkal és bozttal volt benöve, melyek között itt-ott fehér föltként tünt elő egy-egy legelésző ökoralakja.

A láthatár keleti halmait fehéreszürke köd borítá

— Nézzétek! — kiáltá Nedzsib — mint-ha füstfelhőt látnék amott fölemelkedni!

— A távol miatt van az! — nyugtaták meg társai.

A folyó mellékágának egy kanyarulata mocsárt képezett, e csekély, helyenként vizinövényekkel borított vizet ezrei lepték el a madaraknak, mely körülmény átársaság nagyobb részének érdeklődését csakhamar magára vonta.

Néhány kőszagemelkedett a magasba, gyors röpüléssel siettek észak felé. Mint óriási hópelyhek usztak a légtükörben.

Ben Mohamed villogó szemekkel kapott puskájához, azonban mikor arészhoz emelte volna szomszédja, Ibam, karjára tette kezét.

— Hallga! nem hallasz valamit nyugat felől?

Az egész társaság figyelt.

A föld színén tompa moraj hullámzott tova.

— Ejh! mi különös van abban?! — kiálta fel Mohamed, dühösen az elszalasztott zsákmány miatt. Valahol felhőszakadás volt s az ár zugása bolondítja füleit!

— Nem, Allahra mondom, nem! szólt Petrovics bég, egész nap akkora esőfelhőt sem láttam, mint a kisujjam. Pedig — folytatá gunyosan tekintve Jusszufra — legelőbb is százszor megkérdezte tőlem ma Jusszuf, vajlon nem lesz eső?

— Arról én is meg vagyok győződve, hogy e zajt nem eső okozza — mondá Ahmed. E hang lövés hangja.

— Még pedig ágyúé, vagy pedig sortűzé, — jegyzé meg bölesen a tapasztalt Nebzsid bég.

— Akkor tehát a bolgárok fölláadtak s most sorra gyújtogatják a hegyi falvakat. (Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás.

A tordai Takarékpénztár 1877. augusztus havi üzlet forgalmáról.

Bevétel

Julius havárólátjött készpénzben	8148.72
117 betétekben	14.810.22
Visszafejtett váltókban	77.045.—
Visszafejtett előlegekben	4900.—
Kamatokban	2411.65
Külömbbféle díjakban	495.10
Viszleszámitásokban	17950.—
Botéti könyvek díjában	2.20
Részvényjegy átíratási díjban	4.—
" " kiállítás	60
" " után járó bélyeg	38
Államilletékben	5.15
Összesen	125.773.02

Kiadás.

Visszafejtett betételeért 70 tételért	8533.39
Visszafejtett folyó betéti kamatok	45.91
Leszámitásokért	86.230.—
Előlegekért	4950.—
Osztalékokért	456.20
Kezelési költségeikért	37.05
Megjelenési díjra	12.—
Tiszti fizetésekre	397.50
Viszleszámitásokra	17490.—
Viszleszámitások kamataira	319.37
Államilletékért	5.15
Betéti kamatok után járó állam díjért	1.38
Részvény jegy után járó bélijeg díjra	38
Összesen	118466.33
Készpénz marad augusztus 31.	7306.69
együtt	125773.02

Tordán, 1877. Augusztus 31-án.

Piaczi árjegyzéke

a tordai vásárra 1877. aug. 25. hozzott tárgyaknak

1 hectoliter: t. buza 7 frt. 50 Tavaszi tisztabuza — frt. — Eleggbuza 6 frt. — kr. rozs 5 frt. — Arpa 3 frt. — kr. Zab 2 f. — kr. Törökbuza 5 frt. 50 kr. 1 méter mázsa széna kötetlen 2 frt. — kr. Alomszalma 1 méter mázsa 25 kr. — Tüzifa 1 köbméter 3 fr. 20 kr. marhahús 1 kilogramm 36 kr. Disznóhús 1 kilogramm 56 kr. Turó 1 kilogramm 48 kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről aug. 31. 5% Metaliques 64.20. — 5% Nemzeti kölesön 66.65. 1860-iki államkölesön 74.75 Bankrészevények 111.50 Hitelrészevények 836 — London 202.25 — Urbéri kötvények: Magyarország 119. — Temesvári 75.— Erdélyi 74.75. Horvát-szlav. 73.80. Ezüst 104.10 Cs. kir. arany 5.67. — Napoleon'd'or 9.52.

Felelős szerkesztő és kiadó: Volz B.

H I R D E T É S E K.

Könyvkereskedés Tordán.

Városunk és környéke rég idő óta nélkülözötte egy NYOMDA áldásos befolyását, valamint egy KÖNYV- és PAPIR-ÜZLET létezését, és így a több oldalról nyilvánult kívánalmaknak és az általános érzett szükségnek hiszünk eleget tenni, midőn ezennel szerencsések vagyunk köztudomásra juttatni, hogy az itteni piacon egy

Könyvnyomdát

állítottunk fel, öszvekötvén azt egy

könyv-, mű-, hangjegy-, író-, rajz- és papir-raktárral

és igyekeztünk azt a kívánalmaknak megfelelően berendezni. — Egyszersmind a

„HALADÁS”

ezimű lap mint Torda-aranyos-megye közlönyének kiadását elvállaltuk és erre a lap homlokán kitett feltételek mellett előfizetéseket az új évnegyedtől kezdve elfogadunk. — Megrendelhetők még

mindennemű nyomtatványok, magán vagy hivatalos czélokra, gyászhirek, szinlapok, névjegyek, levélpapírok, és borítékok, hirdetések, jelentések, falragaszok, meghívók, vendéglői étlapok,

szóval minden a nyomdához tartozó munkák

a legjutányosabb áron, — és kaphatók ügyvédi váltó és sommás keresetek, végrehajtási kérések, meghatalmazványok sat., könyvek különösen az iskolák használatára magyar és román nyelven, imakönyvek, ipar és kereskedelmi sima és vonalzott könyvek valamint zsebjegyzőkönyvek.

Ezeken kívül a raktárunkon netalán nem levő bár mely nyelvű irodalmi termékre és egyéb szakmánkba vágó czikkekre megrendelést elfogadunk és gyorsan eszközölünk. Végül író és rajz papírok és eszközök minden fajtájából nagy választéku raktárt tartunk.

Az üzlet f. évi September 1-én fog meg nyilni.

Vidéki megrendelések a legnagyobb figyelemmel eszközöltetnek.

Tisztelettel kérjük tehát a n. érdemű közönség szíves pártfogását és ebből kifolyólag becses megrendeléseit, melyeknek eleget tehetni és a közönség meglegedését kinyerni legfőbb törekvésünk leend.

VOLZ és TÁRSA

Dr. Harmath Márton ur házánál.

Díjt csak sikeres gyógyítás után fogad ei.

Figyelemre méltó
idegbajok- és nehézkórában

szervenőknél

Legújabbban feltalált gyógy mód

számtalan háttérrel

mutathat fel sikeres gyógyításról

Sylvius Boas

Specialista idegbajokban

Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig

BERLIN S.W.

Friedrichstrasse 22.

Levedbeli megkeresésre is.

[15—35, 102]

SYLVIVS BOAS urnak

Kérem megküldését Auxilium orientisének

Söndernohe posta állomás Oberdachstetten,

Bajonban 1875 május 3-án

Berlin Friedrichstrasse 22, I.

Dorshs, plébános

Söndernohe május 27-én 1875

Tekintetes ur!

Vonatkozva május 5-ről keletkezett becses soraira, melyek mellett egy közsémbeli 10 éves beteg leányka részére Auxilium orientisét megküldötte hátkörmökben a szülők felkérésére folytatni tudatni, hogy ők a gyermeküknél jóvalúst vettek észre.

A gyóngep testalkatásu gyermek betegségeinek állapota különös természetű több betek előtt gőrcsökkel; melyek naponta 7—8-szor ismétlődtek kezdetűl meg, mikor is érzékeny fájdalmat érzett a gyomor körül angyirra, hogy hirtelen ugrott fel olyankor az ágyban szörénök használata óta e jelenség megváltozott s a gőrcsök csak 1—2-szer ugolnak meg. A fájdalom még igen heves s minden tagjában érz. Érzégya alig van és szellemi tehetősége is korlátolt.

Néve Kremer Barbara.

Ezen rose állapotánál a betegségek kivánatos volna, ha némi rendszabályokat küldene.

tisztelettel

Dorsh Ödön plébános.

Söndernohe Junius 30-án 1875.

A gőrcsök elmúltak s csak alkör fordulnak elő, ha közönséges étel fogyaszt. Szeret s thóját kedveli. Fiájalmat most csak térdében érez, mert állani sem képes. Mindegy szomjas és a rizet szereti. Szíve háján fájdalom érez. Betegsége óta 10 évvel érettebb gondolkodásnak látszik.

Dorsh.

Söndernohe szept. 26-án 1875.

Örömmel értesíthetem, hogy patiensünk Kremer Barbara 24 nap óta a legjobb egészséggel örönd. A betegség tünetének híre sines már s a hónapok óta ápphoz szeggett leányka, ki járti nem volt képes most ugrel tánczolni. Érzégya megjött és virító kinézésű. A szülők ennél fogva általán határyukat jelentik önnök sat. sat.

Dorsh Ödön plébános.